

κατό χρόνους νά ξαναφέρουν τήν κλασσική εποχή του Έλληνισμού με μονάχα τ'αυτούσια τ'α γράμματα, που σταθήκανε μύριες φορές ο θάνατός μας, δὲ στρώσαμε τάχα θεμέλια γιὰ καινούριες κλασσικές ταπεινώσεις καὶ καταστροφές; Καὶ πῶς ὄχι! Οἱ φυσικοὶ νόμοι ποτὲς δὲν ἀλλάζουν. Νέο παιδομάζωμα ἐπαίρνε κ' ἔδινε μπροστά στὰ μῦτια μας πενήντα χρόνους τώρα. Ἀλλαγμένος ὁ τρόπος μονάχα. Ὁ πρωτόγερος χαμπάρι δὲν το παίρνε. Ἐπαίξε τάβλι αὐτός. Ὁ παππᾶς διάβαζε τὸ βαγγέλιο του στὴν ἀρχαία μὴν τύχη καὶ ξυπνήσει τὸ ποίμνιό του. Οἱ μαννίδες δὲν εἶδανε Τούρκους μετὶ τις μαχαίρες, καὶ δὲν τρομάξανε. Οἱ πατέρες, μήτε ἡ ὁρεξὶ τους δὲ χάλασε. Οἱ δασκάλοι, αὐτοὶ συλλογιούνταν πῶς νὰ ποῦν Ἑλληνικά τὸ φυσέκι, τὸ μπαρούτι, τὸ ταμπουρί καὶ τὸ γιουρούσι. Κι ὡς τόσο χιλιάδες Ρωμιόπουλα ὀλονένα διαλεγόντανε στὰ Μακεδονικὰ τὰ βουνά, ποῦ γενήκανε χιλιάδες Γενίτσαροι κι ἀπὸ τοὺς παλιούς ἐκείνους πὺ φθοερώτεροι, ἔτοιμοι νὰ πολεμήσουνε σήμερα Τούρκους, αὔριο νὰ μᾶς καταποῦνε κ' ἐμᾶς, — τοὺς γονιούς τους.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

Ἀπὸ ὅλη τὴ διπλωματικὴν ἀλληλογραφία τῆς «Ἀλκῆστιδος» ποὺ ἐδημοσίευσάμε σὲ δύο συνεχῆ φύλλα, ἓνα συμπέρασμα βγαίνει: πῶς ὁ κ. Χρηστομάνος, ὁ ὁποῖος δὲν μετέφρασε τὴν «Ἀλκῆστι», μολονότι εἶνε ποτισμένος ἔσα μετὶ τὸ κόκκαλο μετὶ ξενικὴ φιλολογία καὶ μετὶ ξενικὸ πολιτισμό, μᾶς πρωτοπαρουσιάστηκε ἐδῶ καὶ μετὶ ξενικὸ κοστούμι: Μετὰ σακκάκι δηλ. τοῦ κ. Βουτιερίδη, μετὰ πανταλόνι τοῦ κ. Ποριώτη, μετὰ γιλέκο τοῦ κ. Μανῆ καὶ μετὰ καπέλλο, Κύριος οἶδε ποιανοῦ ἀλλοινοῦ κυρίου. Κ' ἐπειδὴ οἱ κύριοι αὐτοὶ ἀναγκάστηκαν, ἀγνωμοσύνης του καὶ ἀβυσθίας του ἔνεκεν, νὰ τοῦ πάρουν πίσω τὰ ρούχα τους, ἀπόμεινε γυμνός, θεόγυμνος, μετὰ τὰ φουσκωμένα λογία του καὶ μετὰ τὰ μπαγιατικά περὶ Τέχνης ὄνειρά του. Βλέπετε, γιὰ

ἀδιαντροπιά του δὲν λέμε τίποτε. Αὐτὴ δὲν ἐφιλοδόχησε νὰ τοῦ τὴν ἀφαίρεση κανεὶς: εἶνε καὶ μένει κτήμᾳ του.

* *

Τώρα μιὰ σύντομη καὶ ἀπαραίτητη ἀνακεφαλαίωση τῆς ὑποθέσεως, ἔτσι σὺν ἐπίλογον. Ὁ «Νουμᾶς» (φύλλο τῆς 31 Αὐγούστου) ἀπλῶς τὸν ἐρώτησε ἂν εἶνε δική του ἡ μετάφρασις τῆς «Ἀλκῆστιδος» χωρὶς καὶ νὰ ἀναφέρῃ τὸν πραγματικὸ μεταφραστὴ της.

Ὁ κ. Χρηστομάνος στὴν «Ἀστραπὴ» τῆς 2 Σεπτεμβρίου μετὰ τὴν περιφρημὴν δῆλωσίν του — τὴν ὁποῖαν ὁ καημένος ὁ κ. Μαρκέλλος ἀναγκάσθηκε νὰ ὑπογράψῃ — διακηρύττει πῶς ἡ μετάφρασις δὲν εἶναι τοῦ κ. Βουτιερίδη. Ἀναφέρει μ' ἄλλους λόγους ΠΡΩΤΟΣ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίως μεταφραστοῦ. Ὁ «Νουμᾶς» οὐτε τὸν Βουτιερίδη οὐτε τὸν Ποριώτη ἀνέφερε.

Ὁ κ. Χρηστομάνος ὅμως δὲν ἀρκεῖται σ' αὐτό. Τὴν ἄλλη ἡμέρα δημοσιεύει στὸ «Ἄστυ» ἓνα γράμμα τοῦ Βουτιερίδη, ἀρνούμενου κατηγορηματικῶς τὴν πατρότητα τῆς μεταφράσεως. Τότε ὁ «Νουμᾶς» ἀναγκάζεται, γιὰ νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὴν γάχι του τὸν τίτλο τοῦ συκοφάντη τὸν ὁποῖον ὁ ἐντιμότατος κύριος τοῦ ἐκόλλησε, νὰ ἀποκαλύψῃ διὰ τῆς «Ἐστίας» τῆς 6 Σεπτεμβρίου ποὺ καὶ πῶς καὶ ποτε ἔμαθε πῶς ἡ μετάφρασις ἔγινε ἀπὸ τοὺς κκ. Βουτιερίδη καὶ Ποριώτη.

Τὰ πράγματα στὸ σημεῖο αὐτὸ μένουν ἀκόμα θολωμένα. Ἐκεῖνο τὸ ἀναθεματισμένον γράμμα τοῦ Βουτιερίδη, τί τὰ θέλετε, ἐχειροτονοῦσε τὸν κ. Χρηστομάνο μεταφραστὴ τῆς «Ἀλκῆστιδος» καὶ τὸν «Νουμᾶς» συκοφάντη κακοηθέστατον. Ἐρχεται ὅμως ὁ Ποριώτης, τὸ παληκάρι ὁ Ποριώτης, καὶ μετὰ τὸ γράμμα του τὸ ἀποκαλυπτικώτατον («Ἐστία» 3 Σεπτεμβρίου) βάζει πρόσωπα καὶ πράγματα στὴ θέσιν τους. Ὁ κ. Χρηστομάνος ξεσκεπάζεται, μετὰ μιὰ σατανικὴ ἀβρότητα καὶ μ' ἓνα χιούμορ Ἑγγλέζικο, γνησιώτατον, καὶ ἡ «Ἀλκῆστις» χωρίζεται εἰς τρία μερικὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ ἐπὶ δύο ἐλόκληρα χρόνια ποζάρων ὡς μεταφραστὴς της δὲν παίρνει κανένα.

Ἀπὸ τὸν Ποριώτη ξεθαρεύει κι' ὁ Βουτιερίδης: ἀρνήει τὴν ἐπιφύλαξιν κατὰ μέρος καὶ μᾶς ἀποκαλύπτει («Νουμᾶς» 14 Σεπτεμβρίου) πῶς τοῦ πῆρε τὸ πρῶτον γράμμα ὁ κ. Χρηστομάνος, γιὰτὶ τοῦ τὸ πῆρε καὶ γιὰτὶ τὸ δημοσίευσε.

Τὴν κατακεφαλιὰ αὐτὴ ἡ «Ν. Σκηνὴ» δὲν τὴν ἐπερίμενε. Καὶ γι' αὐτὸ ἀρχίζει νὰ ζητᾷ γύρω της συμμάχους. Καὶ βρίσκει τὸν χαριτωμένον κ. Πιέρ Μωρεᾶ, τὸν αὐτοτιτολοφορηθέντα ἡμίθεον (Βλέπετε καὶ τελευταῖον φυλλάδιον «Κριτικῆς»: «Ἡμίθεοι καὶ Φιλισταῖοι ἐπὶ Πέτρου Ζητουριάτη») τοῦ ὑπαγορεύει μιὰ συνέντευξιν, βρίζει καπηλικώτατα τὸν Ποριώτη, τὸν ἀποκαλεῖ ἀγράμματο (!) καὶ ἀφοῦ τοῦ ἀφαιρῇ τὸν «Ἀλκῆστι», προσπαθεῖ νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ καὶ τὴν «Λοκάντιέρα» διὰ τῆς μεθόδου τῆς ὑπαγορεύσεως.

Ὁ Ποριώτης ὅμως δὲν εἶνε ἀπὸ κείνους ποὺ χαρίζουν κάστανα. Μ' ἓνα τοῦ γράμμα στὴν «Ἐστία» (13 Σεπτεμβρίου) καὶ μ' ἓνα ἄλλο γράμμα τοῦ σὲ «Νουμᾶς» (14 Σεπτεμβρίου) δίνει τὸ τελευταῖον κτύπημα στὸν θεατρώνη τῆς Ὀμονοίας καὶ τὸν ἀποδεικνύει ὡς ἓναν ἄνθρωπον κακῆς πίστεως, ποὺ ντραλισμένος ἀπὸ τὸ ξέσκιμα τῆς μάσκας τοῦ ἀγωνίζεται νὰ σωθῇ μετὰ ἀδιάντροπες βρισιὰς καὶ μετὰ ψευτιὰς χονδροειδέστατες.

* *

Αὐτὸς εἶναι ὁ κύριος ποὺ ἦρθε ἐδῶ γιὰ νὰ δημιουργήσῃ τὸ Ἑθνικὸ Θέατρο καὶ γιὰ νὰ ρεκλαμάρῃ τὸν Παλαμᾶ. Ὡς μᾶς ρωτήσετε τώρα: Κ' ἦταν ἀνάγκη νὰ γίνῃ τόσος λόγος γι' αὐτὸν τὸν κύριον;

Βεβαίως! Ἀφοῦ ὁ κύριος αὐτός ἀποθρασύνθηκε ἀπὸ τὴν ἀνοχὴν μας καὶ τὴν ἀνοχίαν μας τόσο ὥστε νὰ μὴν περιορίζεται στὶς κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις του, ἀλλὰ νὰ ζητᾷ νὰ μᾶς καθίσῃ καὶ στὸ σθέρεον, ἔπρεπε μιὰ καὶ καλὴ νὰ ξεσκεπαστῇ γιὰ νὰ συνειθίσῃ νὰ τέβεται ἐκείνους ποὺ μετὰ τὴν ρεκλάμαν τὸν ἐκάναν νὰ κοροῦνται σήμερα καὶ γιὰ νὰ πάψῃ νὰ φασκελώνῃ ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὴν βελουδένια αὐλαίαν τοῦ ἐκείνους ποὺ μετὰ τὸν παρὰ τους συντελοῦν στὸ πανηγυρικὸν ρεζίλινμα τοῦ ὄνειρου τῆς Κόγχης τοῦ Διονύσου.

Ὑστερ' ἀπὸ τὸ μασκαράλῃκι τῆς «Ἀλκῆστιδος» θάφῃσῃ ὁ κ. Θεατρώνης τὴν κόγχην τοῦ Διονύσου ἡσυχῇ καὶ θὰ συμμαζεύθῃ κάτω ἀπὸ τὸ ὑποβόλειον τῆς κόγχης τῆς Ὀμονοίας. Καὶ τὸ κέρδος γιὰ μᾶς, ποὺ τὸν εἶχαμε ὡς τώρα σὺν κακῷ σπειρί στὸ σθέρεον μας, δὲν θὰ εἶναι μικρό.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

7

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

7

ΑΛΕΞ. ΠΑΝΤΑΖΗ

ΜΑΛΛΙΑΡΟΣ ΚΑΙ ΜΑΛΛΙΑΡΟΙ

Τὸ ἄγνόν παραγωγικὸ πνεῦμα μᾶς εἶπε τὴ γνώμη του ὀρθῶς-κορτά, καὶ μᾶς εἰδείξε τὴν ἀλήθειαν μετὰ τὰ ἔργα του, ποὺ νὰ μπορέσουμε καὶ μετὰ νὰ μορφώσουμε γνώμην. Ἡ μελέτη αὐτῶν τῶν ἔργων θὰ μᾶς πειθαναγκάσει νὰ παραδεχτοῦμε τὴ δημοτικὴν γιὰ φιλολογικὴν μας γλῶσσαν καὶ ἡς λυπηρὴν ὡς δουλωθεῖσα ἀπὸ τῶν κάποιων ποῦλεγε πῶς ἡ «δημοτικὴ»... οὐτ' ἐν τῇ ποιήσει εἶναι ἀνεκτὴ» (Κ. Ράδου. Ὁ ἐν Γαλλίᾳ κ. τ. λ.) κ' ἔχουσιν μαῦρα δάκρυα ὅταν εἶδε τὸ «ψάουστ» τοῦ Γκαίτε μεταφρασμένον σὲ ζωντανὴν καὶ πῶς γλῶσσαν ἀπὸ τὸν κ. Προβελέγγιο. Ὑ-

στερ' ἀπὸ τόσα ποὺ βλέπει κι' ἀκούει κανεὶς, πῶς νὰ μὴν πιστέψῃ πῶς οἱ κ. καθαρολόγοι δὲ διαβάζουν, δὲν ξεμτάζουν — καὶ μιλοῦν;

Ὁ, τι κι' ἂν πῇ γιὰ τὴν ἀληθινὴν μας γλῶσσαν ἓνας καθηγητὴς, ὅς εἶναι καὶ πρῶην, ὅ, τι κι' ἂν πῇ ἓνας καθαρολόγος, ὅς μᾶς πειράζει. Ἀπὸ τὰ λογία τους μονάχα φαίνονται πῶς εἶναι ὁ ἓνας δάσκαλος καὶ ὁ ἄλλος δασκαλοπαίδι. Ὁ κόπος δὲν ἀξίζει νὸ συζητήσῃ κανεὶς μαζί τους, καὶ νὰ θελήσῃ νὰ τοὺς δεῖξῃ τὸ σωστὸ, γιὰτὶ «ὡς κι' ὅταν ἤθελε δυνεθῇ τινὰς νὰ τοὺς δεῖξῃ τόσο φανερά, ὅσο εἶναι τὸ δύο καὶ δύο κάνουν τέσσαρα, τὴν ἀπάτην, δὲν ἤθελε κατορθῶσαι μήτε μετὰ αὐτὸ νὰ τοὺς πείσῃ». (Κονεμένος) Ἀφοῦ γιὰ ἓνα δάσκαλον καὶ γιὰ ἓνα δασκαλοπαίδι ἡ λέξις «μαλλιαρός» εἶναι συνώνυμη μετὰ «ἐπαναστάτης», «αἱρετικὸς», «ἀντεθνικός», «ἀστοιχείωτος», «ἀμεταδιδάκτος», «ἀνερμάτιστος», κ. τ. λ., ὅς τοὺς ἀφήσουμε καὶ μετὰ νὰ ξεθυμάνουν μετὰ τὴν σοφίαν τους καὶ νὰ θουραλίζονται μετὰ τὴν γνώμην τους, γιὰτὶ δὲ θὰ καταδέχονται ν' ἀνοῦνε «αἱρετικούς» καὶ «ἀμεταδιδάκτους». Ἐμεῖς πρέπει νὰ τοὺς ἀκοῦμε, καὶ νὰ τοὺς διαβάσουμε — γιὰ νὰ μιλοῦμε, μονάχα τοὺς παρακαλοῦμε νὰ μὴ μᾶς φορτώνουν μετὰ τόσα πολλὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα, γνωστά καὶ κινουριοσιασμένα, καὶ ὅ, τι θέλουν ὅς κινούν.

* Ἀς κάμω ὅ, τι θέλουν, μόνο ὅς μᾶς ἀφήσουν καὶ μὴ μᾶς ἐπειράζουσιν τὰν πρῶτα μπλεῖν νὰ ζήσουν.

λένε κάτι κρητικοὶ στίχοι.

Πῶς μιλοῦν οἱ δασκάλοι καὶ τὰ δασκαλοπαῖδια φάνηκε ἀπὸ τὰ λογία τοῦ κ. πρῶην καθηγητῆ, στὸ Ζάππειον, καὶ ἀπὸ τὰ λογία τοῦ κ. καθαρολόγου, στὸ ξενοδοχεῖον.

Τὸ περίεργον — ἴσως καὶ τὸ κακὸν — εἶναι ποὺ πολλοὶ ἄθωοι ἄνθρωποι, χωρὶς νὰ θέλουν νὰ δεῖξουν σοφίαν, χωρὶς νὰ θέλουν νὰ προβάλλουν γνώμην, λένε ὅ, τι ἀκούουν μετὰ μεγάλη δόση φαντασίας, καὶ μετὰ μωροπιστὶς βυζαντινοῦ χρονογράφου.

Μοῦτοχρὲς μιὰ φορὰ ν' ἀκούσω ἓναν πολὺ καλὸν ἄνθρωπον, ἡλικιωμένον, νὰ μιλῇ γιὰ τοὺς «μαλλιαρούς», χωρὶς νὰ τοὺς ξέρῃ, δίχως νάχη ἰδέαν ἀπὸ φιλολογία καὶ ἀπὸ γλῶσσαν φιλολογικὴν. Ὁ ἄθωος αὐτὸς ἄνθρωπος εἶχε ἀκούσει ἀπὸ ἄλλους πῶς ὑπάρχουν «κάποιοι μαλλιαροὶ» καὶ πῶς αὐτοὶ γράφουν ἀπλά, μὰ ἔχουν κι' ἄλλους ἀγνωστους σκοπούς. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς δασκαλοναρκωμένος δὲν εἶταν, γιὰ γλῶσσαν δὲν πολυτοκίζονταν, ἀφοῦ μετὰ τὴν γλῶσσαν ποῦλερε παιδιοῦθε συνεννοούνταν πολλὰ ὥραϊα, καὶ ὅμως ἔλεγε, θυμοῦμε καλὰ, σὲ μερικοὺς ποὺ δασκαλοβόλιζαν τοὺς «μαλλιαρούς».

— «Τί νὰ σᾶς πῶ, παιδιὰ: μοῦ φαίνεται πῶς δὲν πρέπει νὰ τοὺς καταδιώκουν (1) αὐτοὺς τοὺς «μαλλιαρούς». Ἐμαθα πῶς εἶνε πολλοὶ δυστυχεῖς ἄνθρωποι.